

zakaj ni dala izločiti tiste zneske od preobloženja, ki so po izkazih od 1865. leta že znani, in zakaj teh zneskov za 1866. in 1867. leto ni za odpis svetovala?

To je sicer znano, da gospod finančne direkcije voditelj noče pripoznati, da bi bila naša dežela z gruntnim davkom preobložena, in da je po brošurah in časnikih skušal nasprotno dokazati; al prašanje je to: imali on pravico, svojo voljo postavljati na mesto Najvišega sklepa in jasnega ministerskega ukaza, in ubozemu ljudstvu kratiti, kar mu je Njih Veličanstva milost velikodušno podelila? — Pa tudi nekatere c. k. kantonske gosposke niso storile svoje dolžnosti. Tako se za 1866. leto kočevskemu in ribniškemu okraju ni čisto nič, in laškemu samo 104 gold. 74 kr. odpisalo, čeravno je sploh znano, da spadajo ti okraji med najsiromašnejše. Radoliškemu okraju se je za 1866. leto samo 243 gld., in Kranjskogorskemu samo 24 gld. 56 kr. odpisalo, čeravno je tudi znano, da so bili ljudje teh krajev zadnja leta v taki stiski, da so domovino zapuščali in se v Ameriko selili.

Tako ne sme dalje trpeti. Dobrota, po Njih Veličanstvu deželi podeljena, ne sme zavisna biti od dobre volje posamesnih uradnikov, ampak naj pride popolnoma in enakomerno v del vsem, katerem je po Najvišem sklepu namenjena. Za trdno se je nadjati, da bode c. kr. deželne vlade predsedstvo, pod katero so zdaj tako finančne, kakor politične oblasti naše dežele postavljene, ostro na to gledalo, da se Najviša volja in dotični ministerski ukazi na tanko dopolnijo.

Odbor tedaj svetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Slavno c. kr. deželne vlade predsedstvo se prosi, naj blagovoli skrbeti, da bodo tako c. kr. finančna direkcija, kakor c. k. politične okrajne gosposke Najviši sklep od 31. decembra 1864. leta in visokega c. kr. finančnega ministerstva ukaz, naznanjeni po c. kr. deželne vlade predsedstvu od 24. julija 1866. l., št 2004, na tanko in po vseh okrajih enako spolnovali, ter navsvete, koliko in komu se ima kaj odpisati, konec vsacega leta, in to pred ko mogoče, predlagale.

Gospodarska novica.

Premije za olepšanje vasi.

Ogersko ministerstvo bode razpisalo premije (darilo) takim soseskam na kmetih, ktere vas olepšajo, zlasti pota in kolovoze široke in kolikor je mogoče, na ravnost naredijo, poleg potov, kjer koli je mogoče, drevesa zasadijo, gnojnišča zadej za hleve skrita naredijo, za dobre vodnjake, stezé in mostove skrbijo in sploh si v vsem za red in snažnost prizadevajo.

Ta misel je hvale vredna, in če tudi je posebno Ogre treba pripraviti v to, da si snažijo vasi, popravljajo ceste itd., vendar bi tudi pri nas take premije imele dober vspeh, kajti tudi pri nas je treba poprav. In če drugzega ne, saj naša gnojnišča so večidel ne le nečedno, marveč tudi prav neumno napravljena.

Politične stvari.

Govor poslanca Hermana

v deželnem zboru štirskem proti adresi.

(Konec.)

Pokorščino so tirjali v državnem zboru a ne svetov. Kdor je temu ugovarjal, kdor je hotel s protestom iti v državni zbor, tega so zavrnil; umetno stvorjeni večini deželnega zbora českega in moravskega ste brez pravne podlage; ko je državni zbor brez Čehov razso-

jeval o českem državnem pravu in o Česki grešil je proti ustavnemu načelu: Nil de nobis sine nobis. Upor česki ni nepostaven.

Namestu da bi se bil pogajal s centralisti in federalisti, ki so želeli državino enoto, in si tako pridobil zaveznikov tikraj Litve, pričel je g. Beust enostransko dogovore z Ogri, ki so ga rabili na svojo korist, in da bi se mu nespametno, prehiteno ter nedržavniško pomirje potrdilo, sklical je zbor ljudskih zastopnikov, ki so si bili pa ravno tako malo svesti svoje dolžnosti ohraniti Avstrijo kakor g. Beust, ki so se odrekli pravici, da sme njihov glas ravno toliko veljati kakor ogerski, ki so privolili, da so se naše javne zadeve na troje razdelile in so sprejeli prisiljeno stanje in javno pogodbo, ktera je dala Ogrom ves hasek, nam vso škodo.

Gospôda moja, o politični strani te pogodbe in o razcepljenji države v dva kosa ne govorim, nasledki se bodo že sami kazali; pritožujemo se zaradi lahkomišljenosti, s katero je državni zbor naše narodno-gospodarske interese predal preslabemu dvalističnemu gospodarstvu, pritožujemo se o financijelni pogodbi, ktero bomo morali mi plačati z državnim bankerotom, povekšanimi davki in deficitom. Če premislimo, kako bogato je Oggerska z zemljišči obdarovana, koliko menj davkov plačuje, kako hitro se zdaj prevaža, moramo sprevideti, da se naše kmetijstvo z ogerskim ne more kosati, da mora toraj naš kmet priti na nič.

In za vsa ta bremena, g. m., za raztrganje državino smo dobili civilni zakon, emancipacijo židov, in lečno jed skrpanih osnovnih postav doktrinarne vrednosti, abstraktne, raztegljive stavke, kakor na priliko „pred postavo so vsi enaki“ — „uradnije so vsem odprte“ — „lastninsko, hišno pravo, osebna svoboda, pismena tajnost se ne sme skruniti“ — samo pravice, ki so nam nekoliko že v drugih postavah zagotovljene, nekoliko pa se v vsaki količkaj pošteni državi same ob sebi umejo. (Smeh.)

Mi smo dobili pravico prošnje podajati, a dejansko le za one, ki hočejo slavo peti novi eri, njenim stvoriteljem in podpornikom; mi smo dobili tiskovno svobodo, ki pa dejansko le za nemško-centralistične zabavljive časnike velja, kateri prav po živinsko proti Slovonom divjajo. (Živahno ugovarjanje in sikanje.)

Dobili smo pravico zborovati, vendar se federalisti te pravice ne smejo posluževati; dobili smo porotne sodbe na papirji, postavo o odgovornosti ministrov — sedanje ministerstvo pa naj federalistom še tako neusmiljeno na prste stopa, nemška stranka ga ne bo nikdar zatožila — ločilo se je pravosodje od uprave, a brez znamenite koristi za ljudstvo, ker je ostal stari birokratični red; dobili smo organizacijo brez dovoljenja deželnega zbora in jaz trdim, da morebiti še pri nobeni poprejšnjih organizacij ni protekcija, nepotizem in narodna strast toliko moči imela, kakor pri zadnji. (Nemir na levi, na desni klici: Prav dobro.) Dobili smo ustavo, ktera zapadno polovico države zopet izroča slaboglasni centralizaciji; ustavo, ki zahteva, da bi se kronovine in dežele s svojimi pravicami in tradicijami pogubile v vsiljeni državni snovi, ustavo, ki je suhoparen prepis onega izvirnika, ki je na domačih tleh pokazal svojo puhlost. Naše deželne zadeve, uprava, pravosodje, bogočastje in poduk centralizuje se na Dunaji, kamor se staka vsa popačenost (klici: To je preveč, dolg nemir.)

Gospôda moja, izmed nemške večine državnega zbora smo dobili nemško ministerstvo strogo po pravilih svoje stranke urejeno — kaj iz tega izvira, je očitvidno.

Dobili smo §. 19. državnih osnovnih postav — da se ga Bog usmili! Dvajset let sèm se v Avstriji nihče več ne drzne ravnopravnost vseh narodov v teoriji za-